

רשומות

הצעות חוק

13 בנובמבר 1956

280

ט' בכסלו תשי"ז

עמוד

64

חוק הגנת השכר, תשי"ז—1956

חוק הגנת השכר, תשי"ז — 1956.

1. שר העבודה ימנה ממונים על גביית שכר עבודה (להלן — ממונים על גביית השכר); הודעה על מינוי תפורסם ברשומות.
2. שכר עבודה ישולם במוזמנים, אך מותר שישולם בשיק או בהמחאת דואר, אם דרך תשלום זאת נקבעה בהסכם קיבוצי או שהעובד הסכים לה.
3. מותר בהסכמת העובד לשלם שכר עבודה באוכל ובמשקאות המיועדים לצריכה במקום העבודה, להוציא משקאות משכרים, או בדיוור, ובלבד שהשווי המיוחס לכל אלה לא יעלה על המקובל בשוק.
4. (א) לא יחייב מעביד את עובדו לקנות מצרכים ממנו או ממי שקשור בו או במפעלו, או להזדקק לשירותיהם, ולא יגביל מעביד בכל דרך אחרת זכותו של עובד להשתמש בשכר עבודתו.
(ב) מקום עבודה שאין העובד יכול להשיג בו מצרכים או לקבל שירותים שהוא זקוק להם, וסיפק אותם המעביד בעצמו או על ידי מי שקשור בו או במפעלו, יסופקו לעובד מצרכים או שירותים אלה במחיר הוגן שאין בו ריווח, ואם סופקו על ידי אדם מהחוץ — יסופקו במחיר הוגן; המחיר בו יסופקו מצרכים ושירותים כאמור טעון הסכמת ועד העובדים שבמפעל, ובמקרה של חילוקי דעות יקבע את המחיר מי שיוסמך לכך על ידי שר העבודה.
5. עובד שחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א — 1951, חל לגביו ונקבע לו שכר עבודה הכולל תשלום בעד שעות נוספות או גמול עבודה במנוחה השבועית כאמור בחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א — 1951, או הכולל דמי חופשה, תמורת חופשה או פדיון חופשה כאמור בחוק חופשה שנתית, תשי"א — 1951, — רואים את השכר שנקבע כשכר רגיל בלבד.
6. לא ינוכו משכר עבודה אלא סכומים אלה:
 - (1) סכום שחובה לנכותו, או שמוותר לנכותו, על פי חיקוק;
 - (2) תרומות שהעובד הסכים בכתב כי ינוכו;
 - (3) דמי חבר בארגון עובדים שהעובד חבר בו שיש לנכותם מן השכר על פי הסכם קיבוצי או שהעובד הסכים כי ינוכו ותשלומים רגילים לועד העובדים במפעל;
 - (4) תשלומים ללשכת העבודה שיש לנכותם מן השכר על פי הסכם קיבוצי או שהעובד הסכים כי ינוכו;«לשכת העבודה» — לשכת עבודה שאוצר המדינה משתתף בליסוי תקציבה והיא נתונה לפיקוח שר העבודה;

ממונים על
גביית שכר
העבודה

חובת תשלום
במוזמנים

תשלום
בשווה כסף

איסור הנבלות

איסור
שכר כולל

ניכויים
משכר עבודה

¹ ס"ח 76, תשי"א, עמ' 204.
² ס"ח 81, תשי"א, עמ' 234.

17. העובד זכאי לקבל את שכר עבודתו במקום העבודה ולפל המאוחר תוך שעה אחת לאחר גמר העבודה, אך לעובד במשמרת שניה או במשמרת שלישית, וכן למי שחדל לעבוד מועד, מותר לשלם את השכר בשעות שבהן משתלם השכר ליתר העובדים; לא ישלם שכר עבודה במקום שבו מוכרים משקאות משכרים אלא למועבדים באותו מקום.
18. לשכר עבודה שלא שולם במועד הנקוב בסעיפים 12, 13, 14, 15 או שנקבעו בסעיף 16 (להלן — שכר מולן) ייוסף בעד השבוע הראשון להגנת השכר, או בעד חלק מאותו השבוע, חלק העשירים מהשכר המולן, ובעד כל שבוע שאחריו או חלק ממנו — חלק על מהשכר המולן (להלן — פיצוי הגנת שכר); פיצוי הגנת השכר יהיה לכל דבר, פרט לניתן סעיף זה, חלק משכר העבודה.
19. ממונה על גביית השכר רשאי, על פי בקשת המעביד שהוגשה תוך חודש ימים מן עת התשלום, ולאחר שנתן לעובד הזדמנות להשמיע טענותיו להפחית את קנס פיצוי הגנת השכר או לבטלו, אם נוכח כי שכר העבודה לא שולם במועדו מסיבות שלמעביד לא היה או לא יכולה להיות כל שליטה עליהן; ובמקום שהמעביד הוא חברה או שותפות שנתפסה או מי שפשט את הרגל, רשאי ממונה על גביית השכר, על פי בקשת הבא במקום המעביד, ואם ראה שמו הצדק הוא לעשות כן, להפחית את פיצוי הגנת השכר או לבטלו לגבי החלק שאחרי תאריך מתן צו פירוק, ואם לא ניתן צו כאמור — לגבי התקופה שלאחר תאריך התחלת הפירוק או לאחר התאריך שבו ניתן צו המכריז את המעביד כפושט רגל.
20. ממונה על גביית השכר רשאי, על פי בקשת עובד או באיכוח ארגון עובדים המייצג את צו תשלום שכר עבודה שהולן (להלן — צו תשלום), ודינו של הצו לענין הוצאה לפועל כדין פסק דין סופי של בית משפט שלום במשפט אזרחי, וזאת אם בוטל הצו על ידי בית משפט שלום על סמך בקשה בדרך המרצה שהגיש המעביד תוך שבועה ימים מהיום שבו נמסר לו הצו.
21. צו תשלום לא יוצא לפועל אלא אם עבר המועד להגשת בקשה לביטול הצו, אם הוגשה בקשה — כל עוד בית משפט השלום לא החליט בה.
22. לא יתן ממונה על גביית השכר צו תשלום אלא אם שלח הודעה למעביד, חמישה ימים מראש, על המועד והמקום בו ידון בבקשה למתן הצו והזמינו לבוא לפניו; ההודעה תישלח לפי מען המעביד או מען המפעל.
23. ניתן צו תשלום ולא בוטל, חייב המעביד בתשלום אגרה בשיעור של 3% מן שכר העבודה שהוא חייב לשלמו על פי הצו, אך לא פחות משתי לירות ולא יותר מ-50 ל"ת; פקודת המסים (גביה) ³ — להוציא סעיף 12 שבה — חלה על האגרה כאילו היתה מס כמשמעותו בפקודה האמורה.
24. הסמכות הנתונה לממונה על גביית השכר לתת צו תשלום אינה באה לגרוע מן הזכות של עובד לתבוע שכרו בדרך בה תובעים חוב אזרחי.
25. מעביד חייב לנהל פנקס בדבר שכר העבודה המגיע לעובדיו והשכר ששולם להם, וכן חייב הוא למסור לעובדיו, בכתב, פירוט שכר העבודה ששולם והסכומים שנוכו; שר העבודה יקבע בהודעה שתפורסם ברשומות, את סוגי המעבידים שעליהם יהול סעיף זה ואת הפרטים שיירשמו לפיו.

מקום ושעות התשלום

פיצוי על הגנת שכר

הפחתת פיצוי

צו תשלום

עיוכ הוצאה לפועל

נוהל ומתן צו תשלום

אגרת גביה

שמירת סמכות

פנקס השכר

³ חוקי א"י, מרד כ', פרק קל"ו, עמ' 1874.

- (5) תשלומים שוטפים לאגודת תגמולים ולקרנות פנסיה וביטוח שהעובד חבר בהן ;
- (6) חוב על פי התחייבות בכתב מהעובד למעביד, בתנאי שלא ינוכה על חשבון חוב כאמור יותר מרבע שכר העבודה ;
- (7) מקדמות על חשבון שכר עבודה, אם אין המקדמות עולות על שכר עבודה בעד שלושה חדשים ; עולות המקדמות על שכר עבודה של שלושה חדשים — חלות על היתרה הוראות פסקה (6).
7. סכום שנוכה בהתאם לסעיף 6, יעבירו המעביד למי שלו מיועד הסכום, תוך 21 יום מתשלום שכר העבודה שממנו נוכה, זולת אם נקבעה בחיקוק דרך אחרת ; מי שעבר על הוראות סעיף זה, דינו — קנס אלף לירות.
8. האדם אשר לו מיועד סכום שנוכה לפי סעיף 6 לו זכות תביעה ישירה נגד המעביד.
9. שכר העבודה ישולם לידי העובד במישרין, אך מותר שישולם, על פי הוראה בכתב של העובד, באמצעות לשכת עבודה כאמור בסעיף 6 (4) או באמצעות אשתו או ילדו.
10. נפטר עובד לפני ששולם שכר העבודה המגיע לו, ישולם שכר העבודה לידי מי שהעובד הורה בכתב ; לא הורה — ישולם לבן-זוגו, ובאין בן-זוג — ליורשיו.
11. (א) עד מאה וששים לירות לחודש משכר העבודה הנותר אחרי גיכוי מס הכנסה — אינו ניתן לעיקול, להעברה או לשעבוד בכל דרך אחרת ; שר העבודה רשאי, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לשנות את הסכום האמור בסעיף זה בשים לב לתנודות בשכר העבודה.
- (ב) סעיף קטן (א) אינו חל על עיקול, שעבוד או העברה לשם תשלום מזונות.
- (ג) מקום שהשכר משתלם שלא על בסיס של חודש, רשאי שר העבודה לקבוע בתקנות הוראות בדבר חלק השכר שאינו ניתן לעיקול, להעברה או לשעבוד.
12. שכר עבודה המשתלם על בסיס של חודש ישולם לכל המאוחר עד לחמישה עשר לחודש שאחרי החודש בעדו הוא משתלם ; בשכר עבודה המשתלם על בסיס תקופה ארוכה מחודש רואים כאילו היה החלק היחסי לכל חודש משתלם על בסיס של חודש.
13. שכר עבודה המשתלם על בסיס של שעה, יום, שבוע או לפי כמות התוצרת, ישולם לכל המאוחר, במחצית השניה של החודש בעד ימי העבודה שבמחצית הראשונה של החודש, ובמחצית הראשונה של החודש בעד ימי העבודה שבמחצית השניה של החודש שחלף ; אולם לגבי עובד ששכר עבודתו משתלם על בסיס כאמור, אך הועבד על ידי אותו מעביד או באותו מקום עבודה במשך כל החודש שקדם לחודש בו משתלם השכר, יחול סעיף 12, אם תוך החודש שולמו מקדמות בהתאם לקבוע בהסכם קיבוצי.
14. שכר עבודה המשתלם בעד ביצוע עבודה מסויימת, שביצועה נמשך יותר מארבעה עשר יום, ישולם לכל המאוחר תוך ארבעה עשר יום מגמר ביצוע העבודה, בתנאי שתוך ביצוע העבודה שולמו מקדמות בהתאם לקבוע בהסכם קיבוצי או בחוזה עבודה.
15. חדל העובד להיות מועבד על ידי מעבידו, ישולם שכרו לכל המאוחר בתאריך בו היה משתלם שכרו אילו המשיך לעבוד.
16. שר העבודה רשאי, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לקבוע מועד לתשלום שכר עבודה שמועד תשלומו לא נקבע בסעיפים 12, 13, 14 ו-15.

העברת סכומים שנוכו

זכות תביעה

דרך התשלום

שכרו של עובד שנפטר

עיקול, העברה ושעבוד

מועד לתשלום שכר חדשי

מועד תשלום שכר שאינו שכר חדשי

מועד תשלום שכר בקיבולת

מועד תשלום השכר למי שחדל להיות מועבד

מועדים מיוחדים לתשלום שכר

ביצוע ותלנות	26. שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.
חובת התייעצות	27. לא יתקין שר העבודה תקנות לפי סעיף 16 אלא לאחר התייעצות עם ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים ועם ארגונים ארציים יציגים של מעבידים, שלדעת השר הם נוגעים בדבר.
המדינה כמעביד	28. לענין חוק זה דין המדינה כמעביד כדין כל מעביד אחר.
שמירת זכויות	29. חוק זה אינו בא למעט מכל זכות הנתונה לעובד לפי חוק, הסכם קיבוצי, חוזה עבודה או נוהג.
ביטולים	30. (א) בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול הספר השני של המגילה. (ב) הסעיפים 82 ו-83 לחוק ההוצאה לפועל העותומני — בטלים.

דבריו הסבר

החוק המוצע מטרתו להעניק הגנה מקיפה לשכר עבודה, על מנת להבטיח כי השכר ישולם לעובד במועדו ובמלואו, פרט לניכויים מותרים.

החוק המוצע קובע חובה לשלם את שכר העבודה במוזמנים. הוראה זו באה למנוע תשלום בשוברי גביה, בשטרי חוב וכיוצא באלה, שהעובד נאלץ לממש אותם באמצעות אנשים אחרים ולהפסיד על ידי כך משכרו, אך מותר יהיה לשלם בשיק או בהמחאת דואר, אם דרכי תשלום אלה נקבעו בהסכם קיבוצי או שהעובד הסכים להם (סעיף 2).

בסייגים מסויימים מותר יהיה לשלם שכר עבודה באוכל ובמשקאות. מחסנים להספקת מצרכים ושירותים לעובדים הקיימים ליד מפעלים לא יתנהלו על בסיס של ריווח. הוראות אלה באות למנוע תשלום שכר בשווה כסף באופן המפחית למעשה את ערך השכר (סעיפים 3 ו-4 ב).

החוק המוצע אוסר ניכויים משכר עבודה בדרך כלל ומתירם רק במקרים המפורטים בסעיף 6; במידה שנוכו סכומים בהתאם לחוק, חייב המעביד להעבירם לתעודתם (סעיפים 6 ו-7).

החוק המוצע מתיר תשלום שכר לידי אשתו או ילדיו של העובד, אם יש הסכם על כך; הסדר זה מאפשר לשלם את השכר באותם המקרים שבהם נמנע מן העובד לקבל לידינו את השכר. כן מרשה החוק המוצע תשלום השכר באמצעות לשכת עבודה (סעיף 8).

כדי להבטיח תשלום שכרו של עובד שנפטר, בלי שיצטרפו לקבל צו ירושה, פעולה הקשורה בהוצאות והגורמת עיכוב בתשלום השכר למשפחה, קובע החוק המוצע ששכר העבודה של עובד שנפטר ישולם לבן-זוגו או למי שהעובד הורה בכתב, ואם לא הורה — ליורשיו (סעיף 10).

כדי למנוע הסתבכות העובד בחובות ושעבוד שכרו, קובע החוק, שסכום מסויים לא יהיה נתון להמחאה או לשעבוד (סעיף 11).

לפי החוק הקיים מוסדרת הגנת השכר מפני עיקול בהוראות הכלולות בחוק ההוצאה לפועל העותומני (סעיפים 82—88). פקודת המסים (גביה) (סעיף 7) ופקודת העיריות⁴

⁴ ע"ר 1984, תוס' 1 ס' 414, עמ' 1.

(סעיף 116 (1) (ב)). הוראות אלה מפורזות ואינן מסדירות את ההגנה באופן כולל ומקיף אלא מצטמצמות לאותם העניינים שחוק ההוצאה לפועל והפקודות הנ"ל מטפלים בהם. יתר על כן ההגנה מפני עיקול המוסדרת לפי חוק ההוצאה לפועל העותומני שונה מההגנה המוסדרת לפי הפקודות הנ"ל. לכן בא החוק המוצע להחליף את ההוראות ולהסדיר באופן כולל ואחיד את הגנת מינימום השכר מפני עיקול; ההגנה לא תחול לגבי מזונות כי בית המשפט הבא לקבוע את סכום המזונות מביא בחשבון את הכנסות החייב (סעיף 11).

הוראות הסעיפים 12—23 של החוק המוצע באות למנוע הלנת שכר וקובעות מועדי תשלום סנקציות ישירות על הלנת השכר ודרך לגבייתו בלי הזדקק בכל מקרה לבתי המשפט. החוק המוצע קובע גם ששר העבודה ימנה ממונים על גביית שכר עבודה (סעיף 1). דרך זו של גביית שכר לא תמנע עובד מהגיש תביעתו לבית המשפט. אם ירצה בכך.

כל הוראות החוק המוצע פרט להוראות בדבר עיקול הן חדשות במערכת המשפט הישראלי.

חקיקת החוק המוצע תאפשר לאשר אמנת עבודה בינלאומית — אמנה מס' 95 — בדבר הגנת השכר.